

7/1428
61-69

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2016-610.01-E.28/459/1974
Konu : Yazılı soru önergesi

03/10/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 14/01/2016 tarihli ve 43452547-120.07-13327 sayılı yazı,
b) 03/02/2016 tarihli ve 134/642 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/1428 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Bekir BOZDAĞ
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2016-610.01-E.28/535/2300
Konu : Yazılı soru önergesi

03/10/2016

Sayın Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/1428 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- A) 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun "Ceza mahkemelerinin kuruluşu" kenar başlıklı 9. maddesinin beşinci fıkrasında, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde ceza mahkemelerinde birden fazla daire oluşturulabileceği, bu dairelerin numaralandırılacağı, özel kanunlarda başkaca hüküm bulunmadığı takdirde ihtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak daireler arasındaki iş dağılımının, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenebileceği, bu kararların Resmî Gazete'de yayımlanacağı, dairelerin tevzi edilen davalara bakmakla yükümlü olduğu, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca iş dağılımının yapıldığı tarih itibarıyla görülmekte olan davalarda dairelerin, iş bölümü gerekçesiyle dosyaları diğer bir daireye gönderemeyeceği hükümlerine yer verildiği malûmlardır.

Maddenin gerekçesinde ceza mahkemelerinin oluşumuna ilişkin mevcut sistemde, iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde birden fazla mahkeme dairesi oluşturulabildiği, bu durumda, mahkemeye gelen işlerin, sayısal anlamda tevzi edilmekte olduğu, bu uygulamanın bir mahkeme veya hâkimi birbirinden farklı problemleri çözme zorunluluğunda bıraktığı, buna karşılık, günümüzde birçok bilim dalında uzmanlaşmanın yaygınlaştığı, hatta temel bilim dallarının altında mikro uzmanlık alanlarının oluştuğu, bu anlamda bir ihtisaslaşmaya mahkemelerde de ihtiyaç olduğu, düzenlemeyle o yer mahkemelerinin kanunla belirlenmiş görev alanının idari bir kararla değiştirilmesinin söz konusu olmadığı, bilakis aynı yer mahkemesinin kendi daireleri arasında iş dağılımı esasının getirilmekte olduğu, yapılan düzenlemenin kanunlara uyumlu olarak aynı yer mahkemelerine gelecek dava konularını etkilemeyeceği, sadece aynı yer mahkemelerinin kendi daireleri arasında dava konularına göre bir ayırım yapılmakta olduğu ifade edilmiştir.

B) Mahkemelerin kuruluş ve görevlerinin belirlenmesi evresinde gözetilecek temel ilkelerden birisini de, "tabîî hâkim" ilkesi oluşturmaktadır. Anayasamızın "Kanunî hâkim güvencesi" kenar başlıklı 37. maddesinde, hiç kimsenin kanunen tâbî olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Yargılanacak olan uyuşmazlığın gerçekleşmesinden önce, yürürlükte bulunan kanunlar aracılığıyla görevi, yetkisi ve izleyeceği yargılama usulü belirlenmiş olan mahkemenin hâkimine, tabîî hâkim; bunu öngören ilkeye de, tabîî hâkim ilkesi denmektedir. Bir başka ifadeyle, tabîî hâkim, kanunla, yargılanacak uyuşmazlıktan önce kurulmuş,

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

yargılanacak uyuşmazlıkla kuruluş bakımından herhangi bir ilgisi bulunmayan, herkes için genel geçer bir çerçevede ve soyut olarak görevi ve yetkileri tâyin edilmiş olan mahkemenin hâkimidir. Anılan ilkeye uygunluğun sağlanabilmesi için, mahkemenin kuruluşunun, yani, görev ve yetkilerinin tayin edilmesi işleminin, genel çerçevede ve soyut bir biçimde, yargılanacak olan uyuşmazlığın ortaya çıkmasından önce, kanunla gerçekleştirilmiş bulunması yanında, ayrıca, hâkim ya da hâkimlerinin de somut uyuşmazlığın mahkeme önüne taşınmasından önce belli edilmiş olması gerekmektedir. Bu çerçevede getirilen düzenlemede sadece aynı yer mahkemelerinin kendi daireleri arasında dava konularına göre bir ayırım yapılmaktadır.

II- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluyla yapılan yazışmaya verilen 02/02/2016 tarihli cevaptan;

A) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesinin 12/02/2015 tarihli ve 224 sayılı Kararında, 5235 sayılı Kanunun 9. maddesinin beşinci fıkrasına istinaden ceza mahkemelerinde iş durumunun gerekli kıldığı yerlerde mahkemelerin birden fazla dairesinin oluşturulabildiği, bu durumda mahkemeye gelen işlerin niteliğe göre değil sayıya göre tevzi edildiği, mevcut uygulamanın bir mahkeme veya hâkimi birbirinden farklı dava konularını çözme zorunluluğunda bırakarak yargılamanın makul sürede bitmemesine ve ağır işlemesine neden olabildiği, günümüzde her alanda olduğu gibi ceza mahkemelerinde de ihtisaslaşmaya ihtiyaç olduğu,

B) 1- İhtisas mahkemelerinde, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda düzenlenen usûl ve esaslara uygun olarak yargılama yapıldığı, özel yetkili yeni mahkemelerin kurulmasının söz konusu olmadığı, aksine ceza mahkemelerinde ihtisaslaşmanın sağlanmasının amaçlandığı, ihtisaslaşma ile mahkemelerin kanunla belirlenmiş görevlerinin değiştirilmesi söz konusu olmadan mahkemeler arasında sadece "iş bölümü" esasının getirildiği,

2- Getirilen düzenlemeyle, yargı çevresiyle ilgili bir değişiklik yapılmadığı gibi usûl hükümleri bakımından da özel bir düzenleme getirilmediği ve genel hükümlerin uygulandığı göz önünde bulundurulduğunda düzenlemenin Anayasanın 37. maddesinde düzenlenen ve teminat altına alınan "Kanuni hâkim güvencesi" ilkesine aykırılık teşkil etmediği,

3- 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun 9. maddesinin birinci fıkrası uyarınca, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından ihtisas mahkemelerinde hâkimlerin müstemir yetkilerinin belirlenmesine ilişkin kararın hâkimlerin müktesebatı, başarı ve kıdem durumları dikkate alınarak yapıldığı,

Bildirilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Bekir BOZDAĞ
Bakan